

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
INFORMACIJOS IR KOMUNIKACIJOS DEPARTAMENTO
TYRIMŲ SKYRIUS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel.: (0 5) 209 6170 / (0 5) 209 6185
El. p.: tyrimai@lrs.lt; info@lrs.lt; ikd@lrs.lt www.lrs.lt/info

Analitinė apžvalga

25/37

2025-03-24

Mobiliųjų telefonų naudojimo mokyklose ribojimai kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse

Vis dažniau kalbama apie mobiliųjų telefonų ir kitų elektroninių įrenginių dažno naudojimo žalą vaikams. Daugėja valstybių, kurios riboja arba draudžia mobiliųjų telefonų naudojimą mokyklose¹. Vienos valstybės (pavyzdžiui, Prancūzija, Italija, Vengrija) yra priėmę nacionalinio lygmens draudimus, kitos (pavyzdžiui, Airija, Estija, Danija) leidžia šią sritį reguliuoti pačioms mokykloms ir teikia tik rekomendacijas. Skiriasi ir mokinių, kuriems draudžiama naudoti mobiliuosius telefonus mokykloje, amžius. Dažniausiai mobiliuosius telefonus mokykloje draudžiama naudoti jaunesniems mokiniams. Taip pat skiriasi mobiliųjų telefonų ribojimo / draudimo mokyklose apimtis – gali būti draudžiamas mobiliųjų telefonų naudojimas tiek pamokų, tiek pertraukų metu; gali būti draudžiama naudoti tik pamokų metu, arba gali būti leidžiama naudoti mobiliuosius telefonus pamokų metu tik edukaciniais tikslais mokytojui prižiūrint arba mokiniams dėl tam tikros sveikatos būklės.

Dažnas mobiliųjų telefonų ir kitų elektroninių įrenginių naudojimas turi neigiamą reikšmę vaiko pažintinei raidai: mažėja girdimosios atminties ir vizualiniai-motoriniai gebėjimai, savarankiškumo, kalbiniai ir jausmų pažinimo gebėjimai, prastėja vaikų atsako slopinimo (slopinamosios kontrolės) gebėjimai². Dažnas mobiliųjų telefonų naudojimas taip pat daro neigiamą įtaką mokymosi motyvacijai ir pasiekimams. Mobiliųjų telefonų naudojimas palengvina prieigą prie smurtinio, pornografinio turinio, prisideda prie neatsargaus dalinimosi informacija ir asmeniniais duomenimis, prie patyčių internete plitimo bei skatina socialinį lyginimąsi, didina atskirtį ir mažina bendruomeniškumą³.

Mobiliųjų telefonų ir kitų elektroninių įrenginių naudojimo draudimas mokyklose gali kelti tam tikrų iššūkių. Mobilieji telefonai vaikams reikalingi kaip susisiekties priemonė, padedanti palaikyti ryšį su tėvais. Ugdymo procese vis plačiau taikomos elektroninės mokymosi priemonės, tad mokyklos turi užtikrinti pakankamą elektroninių įrenginių, kurie leistų naudotis šiomis priemonėmis, prieinamumą. Kai mokiniams prieš pamokas privaloma palikti telefonus tam tikroje vietoje ir galima juos pasiimti tik po pamokų, kyla rizikų dėl vaiko teisių ribojimo, keliamas nepasitikėjimas vaikų savidrausme. Mobiliųjų telefonų draudimo įgyvendinimui gali būti reikalingas papildomas finansavimas. Pavyzdžiui, reikia įrengti spinteles, kur mokiniai galėtų saugiai palikti telefoną prieš

¹ Unesco: To ban or not to ban? Monitoring countries' regulations on smartphone use in school:

<https://www.unesco.org/en/articles/smartphones-school-only-when-they-clearly-support-learning>

² Ilga laikas ekranų poveikis vaikų fizinei ir psichinei sveikatai: mokslinio projekto ataskaita: https://d3b12986-f922-45fa-8fbe-26388f8d7ab6.usrfiles.com/ugd/d3b129_3c547ac0e62e49678b413a750b8bd5b2.pdf

³ Skaitmeninės etikos centras: iniciatyva „Iš telefonų – į mokyklą!“: argumentai: <https://telefonaimokykloje.e-etika.lt/argumentai/>

pamokas, mokytojams kyla papildomas darbo krūvis dėl poreikio prieš pamokas surinkti ir po jų grąžinti mokiniams jų telefonus.

Toliau apžvelgsime mobiliųjų telefonų ir kitų elektroninių įrenginių naudojimo ribojimus šiose valstybėse: Airijoje, Danijoje, Estijoje, Italijoje, Lietuvoje, Nyderlanduose, Prancūzijoje, Švedijoje ir Vengrijoje. Pažymima, kad valstybės teisės aktuose vartoja skirtingas sąvokas, susijusias su mobiliųjų telefonų ribojimu mokyklose, tad šiame darbe kalbant apie mobiliuosius telefonus sinonimiškai naudojamos ir šios sąvokos: elektroniniai įrenginiai, elektroninių ryšių įranga, išmanieji telefonai, ekranai.

Airija

Šiuo metu nėra jokių galiojančių teisės aktų, kurie ribotų mobiliųjų telefonų ir (arba) išmaniųjų prietaisų naudojimą šalies pradinėse ar ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Taip pat nėra įstatyminės bazės, draudžiančios (ribojančios) išmaniųjų telefonų naudojimą viduriniame švietimo lygmenyje.

Pastebėtina, kad daugelis pradinių mokyklų ėmėsi iniciatyvos uždrausti arba apriboti išmaniųjų telefonų naudojimą mokyklos teritorijoje. Švietimo ministerija parengė gaires tėvams ir tėvų asociacijoms, norinčioms parengti savanoriškas elgesio dėl išmaniųjų telefonų naudojimo tarp pradinių klasių mokinių taisykles⁴. Kaip tokių taisyklių pavyzdį galima pateikti Airijos Greystoune St. Patrick mokyklos išmaniųjų įrenginių savanoriškas taisykles⁵.

Šiuo metu parlamente yra pristatytas švietimo (išmaniųjų telefonų pradinėse mokyklose) įstatymo projektas⁶, kuriuo siekiama reglamentuoti išmaniųjų telefonų naudojimą pradinėse mokyklose. Įstatymo projekto 1 straipsnyje apibrėžta išmaniojo telefono (angl. *smartphone*) sąvoka: „tai yra tokio tipo mobilusis kompiuterinis įrenginys, kurio pagrindinės funkcijos yra naudojimas prieigai prie interneto ir telefono skambučiams atlikti bei priimti“. Įstatymo projekto 2 straipsnyje numatoma mokyklos vadovybės ir pedagoginio personalo atsakomybė įgyvendinant išmaniųjų telefonų draudimą mokyklose. Kol kas šis įstatymo projektas yra svarstymo stadijoje.

Danija

Danijos mokyklose mokiniams nėra draudžiama naudotis mobiliaisiais telefonais. Sprendimas, ar riboti / drausti mobiliųjų telefonų naudojimą yra paliktas mokykloms. Nacionaliniu lygmeniu yra parengtos įvairios rekomendacijos dėl vaikų mobiliųjų telefonų naudojimo:

- Nacionalinės švietimo ir kokybės agentūros rekomendacijos dėl mobiliųjų telefonų naudojimo vidurinėse mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose⁷. Šių rekomendacijų tikslas yra subalansuoti mobiliųjų telefonų naudojimo trukmę ir sumažinti mokymosi trukdžius;
- Rekomendacijos dėl ekranų naudojimo pradinėse mokyklose ir popamokinio užimtumo programų metu⁸;

⁴ Department of Education, A Guide for Parents and Parents Associations who wish to engage with their school community regarding internet safety and access to smartphones for primary school children:

<https://www.gov.ie/en/publication/ece25-keeping-childhood-smartphone-free/>

⁵ Graystones St. Patricks National School, Smart Device Voluntary Code: <https://www.stpns.ie/smart-device-voluntary-code>

⁶ Education (Smartphones in Primary Schools) Bill 2024:

<https://www.oireachtas.ie/en/bills/bill/2024/38/?tab=documents>

⁷ Nye anbefalinger for skærmbrug på gymnasier, erhvervsuddannelser og FGU skal understøtte udfordringer med skærme i undervisningen: <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2023/dec/231208-nye-anbefalinger-for-skaermbrug-paa-gymnasier--erhvervsuddannelser-og-fgu>

⁸ Anbefalinger om skærmbrug klar til grundskoler og fritidstilbud:

<https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2024/feb/240205anbefalinger-om-skaermbrug-klar-til-grundskoler-og-fritidstilbud>

– Sveikatos tarybos rekomendacijos visuomenei dėl ekranų naudojimo mažinimo kasdieniame gyvenime⁹, apimančios siūlymus dėl didžiausios galimos laiko, praleisto prie ekranų laisvalaikio, trukmės. Taip pat parengtos detalios gairės, kaip taikyti minėtas rekomendacijas¹⁰.

Rekomendacijose dėl mobiliųjų telefonų naudojimo vidurinėse mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose mokykloms patariama: leisti mokiniams naudoti mobiliuosius telefonus tik tada, kai tai yra būtina pedagoginiais ar didaktiniais tikslais, šviesti vaikus apie žalingas interneto svetaines, suteikti alternatyvių užimtumo galimybių pertraukų metu (pavyzdžiui, suteikiant stalo žaidimų, stalo futbolą ar pan.) ir kita.

2024 m. Vyriausybė skyrė mokykloms 540 mln. eurų knygoms ir vadovėliams mokymosi tikslu įsigyti siekiant mažinti ekranų ir elektroninių mokymosi priemonių naudojimą mokyklose.

Ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros įstaigose 0–3 metų vaikams draudžiama naudoti elektroninius įrenginius, nebent išskirtiniais atvejais ir tik pedagoginiais tikslais¹¹.

Estija

Estijos įstatymai nenustato draudimo mokyklose naudoti mobiliuosius telefonus. Mokyklos gali riboti ar uždrausti mobiliųjų telefonų naudojimą mokyklos vidaus tvarkos dokumentuose. Bendrojo ugdymo ir vidurinio ugdymo mokyklų įstatymo¹² 44 straipsnio 1¹ dalyje yra nustatytas daiktų, kuriuos mokiniams draudžiama turėti mokykloje, sąrašas. Pavyzdžiui, draudžiama turėti ginklų, sprogstamųjų medžiagų, kitų daiktų, kurie gali pakenkti mokinio ar aplinkinių asmenų sveikatai ar gyvybei. Daiktų, kurių nėra minėtame sąraše, naudojimo mokyklose sąlygas gali nustatyti pačios mokyklos.

Teisingumo kancleris, prižiūrintis teisės aktų atitiktį Konstitucijai, išaiškino, kad mokyklos vidaus taisyklės, kuriomis reikalaujama, kad mokiniai pamokų metu laikytų telefonus tam skirtose spintelėse ir sankcijų taikymas už šios nuostatos nesilaikymą neatitinka Bendrojo ugdymo ir vidurinio ugdymo įstatymo¹³. Mokyklos gali taikyti mobiliojo telefono paėmimą iš mokinių, kurie telefonu naudojasi ne pagal mokyklos vidaus tvarką. Vis dėlto mokyklos negali nustatyti reikalavimo, kad visi mokiniai pasidėtų telefonus į tam skirtas spinteles. Taigi mokyklos savo vidaus tvarka gali nusistatyti draudimą naudoti mobiliuosius telefonus pamokų metu, bet negali nustatyti, kur mokinys turi laikyti savo mobiliųjį telefoną.

Socialinių reikalų ministerija ir Švietimo ir mokslo ministerija rengia Išmaniųjų įrenginių naudojimo ribojimo mokyklose gaires¹⁴. Jose bus pateikiamos mobiliųjų telefonų naudojimo mokyklose rekomendacijos pagal mokinių amžių. Šių gairių nuostatas mokyklos galės perkelti į savo vidaus tvarkas suderinusios su mokinių tėvais. Švietimo ir mokslo ministerija planuoja nustatyti, kad mokyklos privalėtų parengti išmaniųjų įrenginių naudojimo tvarkas.

Italija

⁹ *Skærmbrug i fritiden - sådan kan du gøre*: <https://www.sst.dk/da/Borger/En-sund-hverdag/Sk%C3%A6rmbrug>

¹⁰ *Råd til at efterleve anbefalingerne vedr. Skærmbrug* (Gairės dėl rekomendacijų dėl ekranų naudojimo taikymo): <https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2024/Sk%C3%A6rm/Notat-Raad-til-at-efterleve-anbefalingerne-vedr-skaermbrug.ashx>

¹¹ *Lov om ændring af dagtilbudsloven* (Vaikų dienos priežiūros įstatymo pakeitimo įstatymas): https://www.ft.dk/samling/20231/lovforslag/L124/som_vedtaget.htm

¹² *Basic Schools and Upper Secondary Schools Act*: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/504092024001/consolide>

¹³ *Nutiseadme kasutamine koolis* (Teisingumo kanclerio išaiškinimas dėl mobiliųjų telefonų naudojimo mokyklose): https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/Nutiseadme%20kasutamine%20koolis.pdf

¹⁴ *Estonia to obligate schools to organize smart device use*: <https://news.err.ee/1609564942/estonia-to-obligate-schools-to-organize-smart-device-use>

Vadovaujantis Pagrindinio ugdymo mokyklų mokinių statutu¹⁵, mobiliųjų telefonų naudojimas pamokų metu yra draudžiamas. Draudimas įvestas, kadangi tai blaško mokinių dėmesį, sudaro sąlygas patyčioms ir rodo nepagarbą mokytojui¹⁶. Mobiliųjų telefonų naudojimo ribojimai taip pat motyvuojami žala vaiko vystymuisi: mažėjančia dėmesio koncentracija, atmintimi, kritiniu mąstymu ir dialektiniais gebėjimais¹⁷. Uždraudžiant mobiliuosius telefonus pamokų metu mokyklos skatinamos labiau ugdyti mokinių rašymo gebėjimus, pavyzdžiui, namų darbų užduotis pavesti atlikti raštu, nenaudojant elektroninių įrenginių¹⁸. Mobiliojo telefono naudojimas pamokų metu yra laikomas mokyklos tvarkos pažeidimu ir gali būti baudžiamas. Mokyklos taiko prevencines mobiliųjų telefonų naudojimo pamokų metu priemones siekiant užkirsti kelią tokiam elgesiui, taip pat informuoja mokinius apie mobiliųjų telefonų naudojimo pamokų metu žalą.

Mobilieji telefonai gali būti naudojami pamokų metu, jei tai leidžia mokytojas ir telefonas naudojamas mokymuisi. Nuo 2024–2025 mokslo metų priešmokyklinio ir pradinio ugdymo įstaigose mokiniams uždrausta naudoti mobiliuosius telefonus ir mokymosi tikslais¹⁹. Mokiniams pamokų metu leidžiama naudoti planšetes arba kompiuterius mokymosi tikslais prižiūrint mokytojui.

Lietuva

Nacionaliniu mastu teisės aktai neriboja mobiliųjų telefonų ar kitų elektroninių įrenginių naudojimo mokyklose. Mokykloms rekomenduojama pasitvirtinti mokinių elgesio taisykles²⁰. Šiose taisyklėse mokyklos bendruomenė gali susitarti dėl mobiliųjų telefonų naudojimo mokykloje sąlygų. Susitarimai dėl mobiliųjų telefonų naudojimo sąlygų taip pat gali būti nustatyti mokymo sutartyje. Švietimo įstatymo²¹ 46 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad sudarius mokymo sutartį mokinys privalo laikytis visų jos sąlygų, mokyklos vidaus tvarką nustatančių dokumentų reikalavimų. Taip pat privalo laikytis mokinio elgesio normų, gerbti mokytojus ir kitus mokyklos bendruomenės narius, nepažeisti jų teisių ir teisėtų interesų. Jei nesilaikoma mokyklos vidaus tvarkos dokumentų, mokiniui gali būti teikiama švietimo pagalba, mokinio elgesys gali būti svarstomas mokyklos vaiko gerovės komisijoje, savivaldybės vaiko gerovės komisijoje. Mokinys taip pat gali gauti koordinuotai teikiamas švietimo pagalbos, socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas.

Nyderlandai

¹⁵ *Regolamento recante lo statuto delle studentesse e degli studenti della scuola secondaria*: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.del.presidente.della.repubblica:1998-06-24;249!vig=2024-09-03>

¹⁶ *Disposizioni in merito all'uso degli smartphone e del registro elettronico nel primo ciclo di istruzione* (Mobiliųjų telefonų ir elektroninio registro naudojimo pirmame švietimo lygmenyje nuostatai): [https://www.mim.gov.it/documents/20182/7975243/m_pi.AOODPIT.REGISTRO+UFFICIALE\(U\).0005274.11-07-2024.pdf/bc4c9df9-c36f-aa79-d582-e0903ac162e3?version=1.0&t=1720722711827](https://www.mim.gov.it/documents/20182/7975243/m_pi.AOODPIT.REGISTRO+UFFICIALE(U).0005274.11-07-2024.pdf/bc4c9df9-c36f-aa79-d582-e0903ac162e3?version=1.0&t=1720722711827)

¹⁷ *Indagine conoscitiva sull'impatto del digitale sugli studenti, con particolare riferimento ai processi di apprendimento* (Skaitmeninių technologijų poveikio mokiniams, ypač mokymosi proceso metu, tyrimas): <https://www.senato.it/Leg18/3545?indagine=16>

¹⁸ *Italy to Ban Smartphones in Schools, Aiming to Enhance Learning and Reduce Distractions*: <https://www.intrieste.com/2024/07/12/italy-to-ban-smartphones-in-schools-aiming-to-enhance-learning-and-reduce-distractions/>

¹⁹ *Disposizioni in merito all'uso degli smartphone e del registro elettronico nel primo ciclo di istruzione* (Mobiliųjų telefonų ir elektroninio registro naudojimo pirmame švietimo lygmenyje nuostatai).

²⁰ Rekomenduojami mokyklos vidaus dokumentai: <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2022/04/Mokyklos-vida-us-dokumentai.pdf>

²¹ Švietimo įstatymas: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1480/asr>

2023 m. Švietimo, kultūros ir mokslo ministerija bei mokinių, tėvų, mokytojų ir mokyklų vadovų organizacijos parengė nacionalines išmaniųjų telefonų naudojimo klasėse gaires²². Susitarime numatyta, kad išmanieji telefonai ir kiti įrenginiai bus naudojami tik mokymo tikslais vidurinių mokyklų klasėse. Nacionaliniame susitarime įtvirtintas principas „ne, nebent“, kuris nusako mobiliųjų telefonų naudojimo ribas, t. y. naudoti draudžiama, nebent tai reikalinga ugdymo procesui. Gairių 1 punkte nurodoma, kad išmaniųjų mobiliųjų telefonų naudojimas švietimo tikslais reiškia, kad šiuos prietaisus galima naudoti tik konkrečiose pamokose, jei tai atitinka toje pamokoje numatytus mokinių mokymosi tikslus.

Atkreiptinas dėmesys, kad šių gairių 1 punkte taip pat nurodoma, kad mokyklos turi teisę pačios aktyviai formuoti savo mobiliųjų telefonų naudojimo politiką, pagrįstą „ne, nebent“ principu. Pastebėtina, kad gairėse mokykloms paliekama plati sprendimo diskrecija: antai, tame pačiame 1 punkte nurodoma, kad atsižvelgdamos į savo mokinių sveikatą ir saugumą, mokyklos konkreitiems mokiniams klasėje gali leisti naudoti telefonus.

2023 m. lapkričio mėn. į nacionalinį susitarimą taip pat įtrauktas pradinis ir vidurinis specialusis ugdymas. Susitarimas pradėtas taikyti 2024–2025 mokslo metais. Dėl telefonų naudojimo specialiajame ugdyme prie gairių buvo pridėtas papildomas priedas²³, kuriame pateikiami išimčių pavyzdžiai, susiję su konkrečiais sveikatos priežiūros poreikiais ir (arba) medicininėmis būtinybėmis. Išimty, susijusios su išmaniųjų telefonų naudojimu, apima atvejus, kai išmanieji įrenginiai yra susiję su klausos aparatais ir prijungti prie mobiliųjų įrenginių, gali suteikti mokiniams galimybę naudotis mokymosi medžiaga, o bendravimas be šių prietaisų yra neįmanomas ir mokymosi procesas nevyksta. Taip pat išskirtinius atvejus apima kalbėjimo programinė įranga, išankstinio skaitymo programinė įranga, subtitravimo, vertimo programinė įranga ir kiti technologiniai sprendimai, leidžiantys mokiniui visavertiškai dalyvauti pamokoje. Susitarime taip pat aptariami tokie išmaniųjų telefonų naudojimo atvejai, kai įrenginio naudojimas tiesiogiai susijęs su mokinio fizine ir psichine sveikata, pavyzdžiui, kai naudojamos programėlės ir programos, padedančios mokiniams atpažinti ir reguliuoti emocijas, ar programėlės ir programos, leidžiančios sekti vaistų vartojimą, priminti apie medicininius veiksmus ir nurodymus. Šiuo atveju paminėtini insulino ir deguonies rodmenys ir / ar kitos diabeto būklės sekimo programos. Taip pat susitarime išskirti raminamieji ir stresą mažinantys technologiniai sprendimai, skirti mokiniams, turintiems nerimo ir / ar psichikos sutrikimų.

Prancūzija

Prancūzijoje darželiuose, pradinėse ir pagrindinėse mokyklose mokiniams yra draudžiama naudoti mobiliuosius telefonus ir kitą elektroninių ryšių įrangą²⁴. Mobiliuosius telefonus taip pat draudžiama naudoti ir ne mokyklos patalpose vykstančių edukacinių užsiėmimų metu. Vis dėlto Mobilųjų telefonų naudojimo priežiūros švietimo įstaigose įstatyme nustatyta, kad mobiliuosius telefonus galima naudoti pavieniais atvejais, kai tai reikalinga edukaciniais tikslais. Jei mokinys nesilaiko minėtų nuostatų, bet kuris mokyklos darbuotojas, atsakingas už mokinio priežiūrą, gali konfiskuoti jo mobiliųjį telefoną. Mokyklos, kuriose draudžiama naudoti mobiliuosius telefonus, turi nusistatyti mobiliųjų telefonų konfiskavimo ir grąžinimo tvarką. Vidurinį ugdymą vykdančios

²²Landelijke afspraken mobiele telefoons in de klas :

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/07/04/hoofddlijnenafspraken-ocw-sectororganisaties-ouders-leerlingen>

²³Addendum bij hoofddlijnenafspraken mobiele telefoons in de klas voor het gespecialiseerd onderwijs :

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/11/07/addendum-bij-hoofddlijnenafspraken-mobiele-telefoons-in-de-klas-voor-het-gespecialiseerd-onderwijs>

²⁴LOI n° 2018-698 du 3 août 2018 relative à l'encadrement de l'utilisation du téléphone portable dans les établissements d'enseignement scolaire (Mobilųjų telefonų naudojimo priežiūros švietimo įstaigose įstatymas): <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000037284333/>

mokyklos (pranc. *lycée*) gali drausti mobiliųjų telefonų naudojimą savo vidaus tvarkos dokumentais. Mobilųjų telefonų ribojimai mokyklose įvesti siekiant mažinti dažno jų naudojimo keliamą žalą vaikų vystymuisi, gerinti mokinių koncentraciją mokantis, mažinti smurto ir patyčių elektroninėje erdvėje paplitimą²⁵.

Nuo 2024 metų vykdomas eksperimentas, siekiant dar labiau apriboti mobiliųjų telefonų naudojimą mokyklose. Eksperimente dalyvauja 200 pagrindinių mokyklų, kurios prašo mokinių ne tik išjungti mobilių telefonų būnant mokykloje (tokia praktika taikoma visose mokyklose, kuriose draudžiama naudoti mobilių telefonų), bet ir atiduoti telefoną atėjus į mokyklą ir pasiimti tik išeinant. Šios praktikos įgyvendinimas nacionaliniu mastu gali kelti tam tikrų iššūkių: reikalinga aprūpinti mokyklas spintelėmis, kur mokiniai galėtų laikyti savo telefonus pamokų metu. Taip pat matomas papildomo personalo poreikis – reikalingi darbuotojai, kurie surinktų ir grąžintų mokinių telefonus, kadangi tai užtrunka daug laiko.

Mokyklose ugdymo proceso metu mokiniams suteikiami baziniai skaitmeniniai ištekliai (*les ressources numériques*):

- stacionali ir mobilioji skaitmeninė įranga;
- interneto prieiga;
- kompiuterių tinklas²⁶.

Švedija

Švietimo įstatyme²⁷ numatytas draudimas naudoti išmaniuosius mobilius telefonus ugdymo procese. Švietimo įstatymo 5 skyriaus 4 a–4 e straipsniai detalizuoja, kaip įgyvendinamas šis draudimas. Mobilųjų telefonų draudimas taikomas mokiniams nuo ikimokyklinio amžiaus iki vidurinės mokyklos ir taikomas ugdymo proceso, t. y. pamokų metu. Draudimas netaikomas kitų ugdymo programos dalių (t. y. pertraukų) metu.

Švietimo įstatymo 5 skyriaus, 4 a straipsnyje teigiama, kad mokymo metu gali būti naudojamos mobiliuosius telefonais ir kita elektroninio ryšio įranga leidus mokytojai, siekiant skatinti mokinių tobulėjimą ir mokymąsi. Įstatymo 4 b straipsnyje įvedamos „įžeidžiančio fotografavimo ir filmavimo“ sąvokos (angl. *offensive photography or filming*), kurios sudaro prielaidas šiuo pagrindu pedagoginio personalo ar mokyklos administracijos atstovams iš mokinių konfiskuoti išmaniuosius įrenginius. Įstatymo 4 c straipsnis numato tvarką, kada išmanieji įrenginiai turi būti grąžinami mokiniams po jų konfiskavimo. Tuo tarpu 4 d straipsnis numato, kad mokyklos ir / ar atskiri jų padaliniai privalo turėti aprašą, kuris reglamentuotų mokinių išmaniųjų įrenginių paėmimo ir grąžinimo tvarką.

Nacionalinė švietimo agentūra (šved. *Skolverket*) parengė leidinį „Drausminės ir kitos specialios priemonės pagal 5 skyrių: Švietimo įstatymas – teisinės gairės“²⁸. Šiuo leidiniu siekiama mokyklų vadovams ir mokytojams suteikti pagrindinių žinių apie Švietimo įstatymo 5 skyrių, reglamentuojantį išmaniųjų technologijų naudojimą mokyklose.

Vengrija

²⁵ France rolls out trial ban on using mobile phones in secondary schools: <https://www.rfi.fr/en/france/20240905-france-rolls-out-trial-ban-on-using-mobile-phones-in-secondary-schools>

²⁶ Former et accompagner l'ensemble de la communauté éducative: <https://www.education.gouv.fr/l-utilisation-du-numerique-l-ecole-12074>

²⁷ Skollag: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800/

²⁸ Disciplinära och andra särskilda åtgärder enligt 5 kap. skollagen – juridisk vägledning: <https://www.skolverket.se/publikationsserier/ovrigt-material/2022/disciplinara-och-andra-sarskilda-atgarder-enligt-5-kap.-skollagen---juridisk-vagledning>

Valstybiniu viešojo švietimo įstatymu²⁹ ir Profesinio mokymo įstatymu³⁰ nustatytas draudimas naudoti mobiliuosius telefonus darželiuose, mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose. Visuotinis mobiliųjų telefonų draudimas pradėtas taikyti 2024–2025 mokslo metais. Vyriausybė yra patvirtinusi Švietimo įstaigose draudžiamų ir ribojamų daiktų sąrašą ir taisykles, susijusias su šiais daiktais³¹. Mobilieji telefonai patenka į ribojamų daiktų sąrašą. Mokiniai gali atsinešti mobilųjį telefoną į mokyklą, tačiau turi jį pasidėti į rakinamą spintelę prieš pamokas ir gali pasiimti po pamokų. Siekiant užtikrinti minėtų nuostatų laikymąsi, mokytojai arba apsaugos darbuotojai turi teisę apieškoti mokinių kuprines ir spinteles. Tam tikrų daiktų ribojimas ar draudimas švietimo įstaigose motyvuojamas siekiu apsaugoti vaikus ir mokytojus nuo patyčių, ypač elektroninėje erdvėje. Taip pat norima sumažinti mokymosi trukdžius.

Švietimo teisių ombudsmenas 2023 m. (dar prieš įsigaliojant Švietimo įstaigose draudžiamų ir ribojamų daiktų sąrašui ir taisyklėms, susijusioms su šiais daiktais) yra pateikęs savo poziciją dėl mobiliųjų telefonų paėmimo iš mokinių. Švietimo teisių ombudsmenas teigia, kad mobiliojo telefono paėmimas iš mokinio, kuris trukdo kitiems mokiniams ir / ar mokytojui, gali būti suprantamas kaip asmens teisės į nuosavybę ribojimas. Mobiliojo telefono paėmimas galimas tik tam laikui, kai tikrai būtų trukdoma kitiems, bet ne ilgesniam laikotarpiui³².

Mokiniai gali naudoti mobiliuosius telefonus mokykloje tada, kai leidžia mokyklos direktorius dėl mokinio sveikatos būklės. Mokykloje atskirų pamokų metu mokytojai gali leisti mokiniams naudoti elektroninius įrenginius, nešiojamus kompiuterius, planšetes ar mobiliuosius telefonus, kai jie naudojami kaip mokymosi priemonė.

Demokratinė mokytojų profesinė sąjunga kreipėsi į Vyriausybę prašydama panaikinti Švietimo įstaigose draudžiamų ir ribojamų daiktų sąrašą ir taisykles, susijusias su šiais daiktais³³, ribojančias mokytojų pedagoginę autonomiją ir pažeidžiančias mokyklų neutralumą.

Parengė

Informacijos ir komunikacijos departamento
Tyrimų skyriaus

Patarėja dr. Asta Dilytė-Kotenko

Tel. (0 5) 209 6188, el. p. asta.dilyte@lrs.lt

Patarėjas dr. Juozapas Labokas

Tel. (0 5) 209 6175, el. p. juozapas.labokas@lrs.lt

Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija. Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą. Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.

© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2025

²⁹ 2011. évi CXCV. Törvény a nemzeti köznevelésről: <https://njt.hu/jogszabaly/2011-190-00-00>

³⁰ 2019. évi LXXX. Törvény a szakképzésről: <https://njt.hu/jogszabaly/2019-80-00-00>

³¹ 245/2024. (VIII. 8.) Korm. rendelet a nevelési-oktatási intézményekben a tiltott és a használatában korlátozott tárgyak köréről, valamint a tárgyakra vonatkozó eljárásrend részletes szabályairól: <https://njt.hu/jogszabaly/2024-245-20-22>

³² Az oktatási jogok biztosának beszámolója 2023. Évi tevékenységéről kiadja (Švietimo teisių ombudsmeno 2023 m. veiklos ataskaita): <https://www.oktbiztos.hu/ugyek/jelentes2023/>

³³ Követeljük a rendelet visszavonását! (Mes reikalaujame dekreto panaikinimo!): <https://pdsz.hu/koveteljuk-a-rendelet-visszavonast/>

